Innovation ID	DTP0010000002496	Sr No : 1

Innovation Title: ભેજસંગ્રહ

Category: કુદરતી સંપત્તિ વ્યવસ્થાપન

Notebook Number: lok (૧) ૪ Aug ૧૯૯૬ Pg No. ૯

Brief: જુવારના પાકમાં ભેજ જાળવી રાખવા આંતરપાક તરીકે કારીંગડા(Citrullus lanatus)નો પાક

Detail: ઉત્તર ગુજરાત અને કચ્છના કેટલાક વિસ્તારોમાં ચોમાસાની શરૂઆતમાં દિવેલાના ખેતરમાં ખેડૂતો કારીંગડા(Citrullus lanatus)ના બીજનું વાવેતર કરે છે. ખેતરની તમામ જમીન પર ચોમાસાના અંત સુધી કારીંગડાના વેલા પથરાઈ જાય છે. જે દિવલેના પાકમાં જમીનમાં ભેજ જાળવી રાખવા માટે મદદરૂપ નીવડે છે. ચોમાસાની ઋતુ બાદ આ કારીંગડાના ફળ જાનવરો માટે ઉત્તમ પશુઆહાર બની રહે છે.
ડૉ. એન કે કલ્યાણસુંદરમના જણાવ્યા મુજબ ગુજરાત કૃષિ વિશ્વવિદ્યાલય, સરદાર કૃષિનગર ખાતે કરવામાં આવેલા એક પ્રયોગ અનુસાર એવુ તારવી શકાયું છે કે, કારીગંડા જુવારના પાકમાં આંતરપાક તરીકે વાવવામાં આવે તો તે જમીન ભેજ સંઘરી રાખે છે. ખેડૂતના મત અનુસાર ભેજ જાળવી રાખવા માટે આ પદ્ધતિ વધારે અનુકૂળ છે. આ અંગે એક કારણ એ પણ હોઈ શકે કે, કારીંગડાના પાન પહોળાં હોવાથી સૂર્યની ગરમી દ્વારા જમીનમાંથી થતું ભેજનું બાષ્પીભવન ઘટે છે.

Method of Use:

Caution:

Benefit:

Condition:

Material Used: કારીંગડા(Citrullus lanatus)નું બીજ

IPR Status:

Keywords: ભેજસંગ્રહ, કારીગડા, Citrullus lanatus, વેલા, બીજ, જુવાર, પાક, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૪૮૯	Member Type	Innovator		
First Name	ચતુરભાઈ	Middle Name	મોહનભાઈ	Last Name	પટેલ
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. આંબલિયાણા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૪૯૦	Member Type	Scout		
First Name	રામસિંહ	Middle Name		Last Name	ઠાકોર
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002593	Sr No : 2
Innovation Title	ચણા (Cicer arietinum)નો સંગ્રહ	
Category	અનાજ સંગ્રહ/ બીજ સંગ્રહ	
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb-૧૯૯૯, pg.no-૫	
Brief	ચણા (Cicer arietinum)ના સંગ્રહ માટે આંબા (Mangifera indica)ના ગુગણાનો ઉપયોગ	
Detail	(આ પદ્ધતિ મે ૨૦૦૪માં રીચેક કરેલ છે. મહેશ બી પરમાર) જ્યારે ચણા (Cicer arietinum)નો સંગ્રહ કરવાનો હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના કડવઠ ગામના નાનજીભાઈ મોતીભાઈ આંબા(Mangifera indica)ના ગુગણા (ઝીણી કરી) નો ઉપયોગ કરે છે. ૨૦ કિગ્રા ચણાનો સંગ્રહ કરવો હોય તો ૫૦૦ ગ્રામથી ૧ કિલો જેટલા ગુગણાને લાવી ચણામાં ભેળવી દેવામા આવે છે. જેથી ચણા સડતા નથી અને તેની ગુણવત્તા જળવાઈ રહે છે. આમ ચણાનો સંગ્રહ કરવા માટે તેમાં ચણાના પાન પણ તેઓ નાખતા હતા. તેઓ મકાઈ અને જેવા પાકમાં પણ તેનો ઉપયોગ કરે છે. ખેડૂતના જણાવ્યા અનુસાર આ રીતે ચણાનો સંગ્રહ કરવાથી ચણાનો બીજ તરીકે પણ ઉપયોગ કરી શકાય છે. તેમજ ખોરાકમાં પણ ઉપયોગ કરી શકાય છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ તેઓ આ પદ્ધતિ તેમના વડીલો પાસેથી શીખ્યા હતા. જેનો તેઓ ૧૦ વર્ષથી ઉપયોગ કરે છે. અન્ય ઉપયોગ કર્તા ખેડૂતો - (૧) ભોય સૂરમાભાઈ કમાભાઈ ભોય, મું. કડવઠ (૨) મગસીભાઈ જીવાભાઈ પારધી, મું. કડવઠ (નોંધ - આ પદ્ધતિ ઓકટોબર ૨૦૦૪માં મહેશ પરમારે રિચેક કરેલ છે જે સાચી છે.) (નોંધઃ- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૨૮ એપ્રિલ, ૨૦૦૬માં કાન્તિ પરમારે કરેલ છે.) આ પદ્ધતિ સાચી છે. ખેડૂત હાલમાં પણ ઉપયોગ કરે છે. ગામમાં અમુક લોકો આ પદ્ધતિ જાણે છે અને તેઓ આ પદ્ધતિનુ પ્રમાણસર ઉપયોગ કરે છે. આ પદ્ધતિમાં વધુ ખર્ચ કરવો પડતો નથી. ચણા સિવાય અન્ય બીજા અનાજનો સંગ્રહ કરવો હોય તો આંબાના ગુગણા આ પદ્ધતિસર મિશ્રણ કરવાથી અનાજ બારેમાસ સડતું નથી.	
Method of Use		
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used	આંબા(Mangifera indica)ના ગુગણા	
IPR Status		
Keywords	આંબો, Mangifera indica, ગુગણા, ચણા, Cicer arietinum, સંગ્રહ, બીજ, સાબરકાંઠા	

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૫	Member Type	Innovator		
First Name	નાનજીભાઈ	Middle Name	મોતીભાઈ	Last Name	ડોડિયાર
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. કઠવઠ, પો. જાબચિતરીયા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India

Biography

નાનજીભાઈ મોતીભાઈ ડોડીયારની ઉંમર અંદાજે ૬૦ વર્ષની છે. તેમને બે દિકરા છે. એક અપંગ છે. એક ખેતી મજૂરી કરે છે. તેમની પાસે બે એકર જમીન છે. એક એકર પીયત છે. જમીન ખાડા ટેકરાવાળી, કાંકરીવાળી છે. આજુબાજુનો વિસ્તાર પહાડી ડુંગરાળ છે.

ગામનો પરિચયઃ-
ગામમાં છુટાછવાયા ઘરો છે. ડુંગરાળ વિસ્તાર છે. ગામમાં પોસ્ટ ઓફિસ કે હાઈસ્કૂલ કે ગ્રામ પંચાયત જેવી મોટી સુવિધા નથી. ગામમાં ખાખરા, લીમડા જેવા વૃક્ષો વધુ છે. આજુબાજુમાં જંગલ વિસ્તાર છે.

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૫૧૨૦	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	બી	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1	બી-૧૯, રામદેવ નગર સોસાયટી, કુબેરશ્વર મહાદેવ, સૈજપુર, નરોડ રોડ, અમદાવાદ				
Village		Taluka			
District	Ahmadabad	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૬૧૭૦	Member Type	Verifier		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	રત્નાભાઈ	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મુ. ચારણવાડા, પો. વરથું	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	**DTP0010000002597**	**Sr No : 3**

Innovation Title	પશુને વિયાણ (પ્રસૂતિ) ન થાય (Labour Problem)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb-૧૯૯૯, pg.no-૬
Brief	પશુને વિયાણ (પ્રસૂતિ) ન થાય Labour Problem તો વાંસડા Bambusa arundinaceaના કટકાનો ઉપયોગ
Detail	વિયાણ સમયે પશુ ઊઠ બેસ કરે છે અને ઉથલા મારે છતાં સમયસર વિયાણ ન થાય (Labour Problem) તો પશુ મૃત્યુ પણ પામે છે. પશુને વિયાણ ન થતુ હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના વિજાપુર ગામના હીરાભાઈ કોદરભાઈ વાંસડાના કટકાનો ઉપયોગ કરે છે. ખેડુતના જણાવ્યા મુજબ ૫૦૦ગ્રામ જૂનો વાંસડો (Bambusa arundinacea) લાવીને તેને વચ્ચેથી ચીરી નાખી નાના કટકા કરી ૫ લીટર પાણી માં ઉકાળવામાં આવે છે. આ પાણી ૧ લિટર રહે ત્યાં સુધી ઉકળવું ત્યાર બાદ ઠંડુ પાડી દઈ તે પાણી પશુને પાઈ દેવાથી કલાકમાં વિયાણ થઈ જાય છે.આ પધ્ધતિ પરંપરાગત છે. (ડૉ. જયવીર અંજારીયાના જણાવ્યા અનુસાર લીલા વાંસડાનો ઉકાળો મેલી પાડવામાં પણ મદદરૂપ થાય છે.) (નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ઓક્ટોમ્બર ૨૦૦૪માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	વાંસડા (Bambusa arundinacea)ના કટકા
IPR Status	
Keywords	વિયાણ, પ્રસૂતિ, પશુ, Labour Problem, વાંસડા, Bambusa arundinacea, કટકા, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૮૧	Member Type	Innovator		
First Name	હીરાભાઈ	Middle Name	કોદરભાઈ	Last Name	રાવળ
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. વજાપુર, પો. વાંદિયોલ	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૮૨ વર્ષની છે. તેઓ અભણ છે. તેમને ૨ દિકરા અને ૪ દિકરી છે. તેમની પાસે બે વિઘા જમીન છે. તેઓ છુટક મજૂરી કરે છે. ઉત્તરદાતાની પત્ની ૭ વર્ષ પહેલા મૃત્યુ પામેલ છે. તેઓ તેમના નાના પુત્રના ઘરે રહે છે. તેઓ ૪૦ વર્ષના હતા ત્યાર થી જ દવાઓ કરે છે. જેમાં માણસને હાથપગ ઉતરી જવા, વિયાણ કરવું, મેલી પાડવી વગેરે. પશુઓની દવા આજુબાજુના ૪ થી ૫ ગામ શામળપુર, ખેરંચા, વાંદિયોલ, દાંતિય વગેરે ગામમાં ઉત્તરદાતા જાય છે. ગામનો પરિચય:- વજાપુર ગામમાં ૫૦ ઘર રાવળ, ૭ ઘર ભરવાડ, ૪૦ ઘર આદિવાસીના છે. આ ગામમાં પ્રાથમીક શાળા સિવાય કોઈ જ વ્યવસ્થા નથી. ગ્રામપંચાયત વાંદિયોલ ગામમાં આવેલ છે.				

Innovation ID	DTP0010000002599	Sr No : 4

Innovation Title	પશુને કરમીયા (Tapeworm Infestation)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૪)૧, feb-૧૯૯૯, pg.no-૭
Brief	પશુને કરમીયા (Tapeworm Infestation) તો અરણી (Clerodendrum multiflorum), મીઠુ, અજમા (Trachyspermum ammi)નો ઉપયોગ
Detail	નાના વાછરડાઓમાં રોગ (Tapeworm Infestation) જોવા મળે છે. બચ્ચા શરીર સુકાતુ જાય છે. બચ્ચુ ગમે તેમ પડી રહે છે અને સુસ્તી અનુભવે છે. કરમીયા પડ્યા હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના પાલ્લા ગામના બબાજી સોનાજી ખાંટ અજમો અને અરણી (Clerodendron phlomides) નાં પાનનો ઉપયોગ કરે છે. ખેડુતના જણાવ્યા મુજબ ૫૦ ગ્રામ અરણી (Clerodendrum multiflorum) નાં પાનને લસોટી તેમાં ચપટી મીઠું અને ચપટી અજમો (Trachyspremum ammi)નાખીને વાછરડાને પાવાથી રાહત થાયછે. (ડૉ. અંજારીયા અને ડૉ. સંજ્ય ગોસ્વામીના જણાવ્યા મુજબ અજમાનો આંતરપરોપજીવી કૃમિનાશક તરીકે ઉપયોગ પ્રચલીત છે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	અરણી (Clerodendrum multiflorum) , મીઠુ, અજમો(Trachyspermum ammi)
IPR Status	
Keywords	કરમીયા,પશુ Tapeworm Infestation, અરણી, Clerodendrum multiflorum મીઠુ, અજમો,Trachyspermum ammi

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૮૩	Member Type	Innovator		
First Name	બબાજી	Middle Name	સોનાજી	Last Name	ખાંટ
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. પાલ્લા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	DTP0010000002672	Sr No : 5
Innovation Title	અનાજ સંગ્રહ	
Category	અનાજ સંગ્રહ/ બીજ સંગ્રહ	
Notebook Number	Lok(૪)૨, April-૧૯૯૯, pg.n ૦-૪	
Brief	અનાજ સંગ્રહ માટે ચણા (Cicer arinetum) ના સૂકા પાનનો ઉપયોગ	
Detail	અનાજનો સંગ્રહ કરવાનો હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના પહાડીયા ગામના નાનજીભાઈ મકનાજી ડોડિયાર ચણાના સૂકા પાનનો ઉપયોગ કરે છે. ધાન્ય કે કઠોળ વર્ગના પાકમાં સંગ્રહ કરવાનો હોય ત્યારે ૨૦ કિલો અનાજન દીઠ ૧૦૦ ગ્રામ ચણા(Cicer arinetum) ના સૂકા પાન લાવીને તેનો ભૂકો અનાજ સાથે મિશ્ર કરી દેવાથી અનાજ સડતું નથી અને અનાજનો સંગ્રહ બારેમાસ કરી શકાય છે. ખેડૂતના જણાવ્યા અનુસાર તેઓ આ જ પદ્ધતિથી અનાજનો સંગ્રહ કરે છે. જ્યારે ચણા(Cicer arinetum) નો પાક થાય ત્યારે તેઓ ચણાના પાનને સૂકવીને રાખી મૂકે છે. આ રીતે તેઓ છેલ્લા ૧૫ વર્ષથી અનાજ સંગ્રહ કરે છે. (નોંધઃ- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી. ૧ મે, ૨૦૦૬માં કાન્તિ પરમારે કરેલ છે.) અન્ય ઉપયોગ કર્તા ખેડૂતોઃ- (૧) દાનજી પનાજી ડોડીયાર (૨) કનુભાઈ સળુભાઈ ડોડીયાર (૩) સકરાભઈ સળુભાઈ ડોડીયાર (૪) મગનભાઈ પુંજાભાઈ ભોઈ (૫) બબુભાઈ કમાભાઈ ભોઈ ઉપરોક્ત ખેડૂતો આ પદ્ધતિનો હાલમાં પણ ઉપયોગ કરે છે. (આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી. ૨૨-૮-૨૦૦૫ના રોજ મહેશભાઈ કે. પરમારે કરેલ છે. આ પદ્ધતિ સાચી છે.) (નોંધ- ખેડૂતની રૂબરૂ મુલાકાત દરમ્યાન જાણવા મળેલ છે કે, અનાજ સંગ્રહ માટે ચણાના સૂકા પાન સિવાય કાચી કેરીના ગુંગણા નાખે છે. જેનાથી અનાજ સડતું નથી. આ પદ્ધતિ નાનજીભાઈ મોતીભાઈ ડોડિયાર પણ જાણે છે. આ બન્ને પદ્ધતિ સાચી જ છે અને આ બન્ને વ્યક્તિ નાનજીભાઈ મકનાજીભાઈ ડોડિયાર અને નાનજીભાઈ મોતીભાઈ ડોડિયાર બન્ને જાણે છે.)	
Method of Use		
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used	ચણા (Cicer arinetum) ના સૂકા પાન	
IPR Status		
Keywords	ચણા, Cicer arinetum, સુકા, પાન, અનાજ, સંગ્રહ, સાબરકાંઠા	

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૫	Member Type	Innovator		
First Name	નાનજીભાઈ	Middle Name	મોતીભાઈ	Last Name	ડોડિયાર
Profession	ખેતી	Designation	ખેડૂત		
Address 1					
Village	મુ. કઠવઠ, પો. જાબચિતરીયા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	નાનજીભાઈ મોતીભાઈ ડોડીયારની ઉંમર અંદાજે ૬૦ વર્ષની છે. તેમને બે દિકરા છે. એક અપંગ છે. એક ખેતી મજૂરી કરે છે. તેમની પાસે બે એકર જમીન છે. એક એકર પીયત છે. જમીન ખાડા ટેકરાવાળી, કાંકરીવાળી છે. આજુબાજુનો વિસ્તાર પહાડી ડુંગરાળ છે. ગામનો પરિચય:- ગામમાં છુટાછવાયા ઘરો છે. ડુંગરાળ વિસ્તાર છે. ગામમાં પોસ્ટ ઓફિસ કે હાઈસ્કૂલ કે ગ્રામ પંચાયત જેવી મોટી સુવિધા નથી. ગામમાં ખાખરા, લીમડા જેવા વૃક્ષો વધુ છે. આજુબાજુમાં જંગલ વિસ્તાર છે.				

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૬૧૭૦	Member Type	Verifier		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	રત્નાભાઈ	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મુ. ચારણવાડા, પો. વરથું	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	**DTP0010000002686**	**Sr No : 6**

Innovation Title	પશુને જૂ, ઈતરડી, જૂઓ પડે (Ectoparasite Infestation)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૪)૨, April-૧૯૯૯, pg.no-૬
Brief	પશુને જૂ, ઈતરડી, જૂઓ પડે (Ectoparasite Infestation) તો તમાકુ (Nicotiana tobaccum) ના લીલા પાનનો ઉપયોગ
Detail	ઘણીવાર પશુની ચામડીની અસ્વચ્છતાને કારણે તેના શરીર ઉપર જૂ, ઈતરડી કે જૂઓ પડતી હોય (Ectoparasite Infestation) છે. આ બાહ્યપરોપજીવીઓ પશુની ચામડી ઉપર રહીને લોહી ચૂસે છે. આથી પશુની દૂધ ઉત્પાદન ક્ષમતા ઘટી જાય છે. અને પશુ શરીર ઉપરની ખંજવાળના કારણે વ્યાકુળ થઈ જાય છે. ધંબોલિયા ગામના મણીબેન પાન્ડોર પશુના શરીર ઉપર જૂ, ઈતરડી કે જૂઆ પડે ત્યારે તમાકુ (Nicotiana Tabacum) ના લીલા પાનનો ઉપયોગ કરે છે. તમાકુના છોડનું એક લીલું પાન તોડી તેને ૧ લિટર પાણીમાં ઉકાળવામાં આવે છે. આ ઉકાળેલું પાણી ઠંડુ પાડયા બાદ પશુના આખાયે શરીર પર લગાવવામાં આવે છે. આ પ્રમાણે બે દિવસ ઉપચાર કરવાથી પશુના શરીર પર રહેલ જૂ, ઈતરડી કે જૂઆનો સંપૂર્ણ નાશ થાય છે. મણીબેનના જણાવ્યા મુજબ આ સિવાય લીમડાના પાનના રસનો પણ ઉપયોગ કરવામાં આવે છે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	તમાકુ(Nicotiana tobaccum) ના લીલા પાન
IPR Status	
Keywords	જૂ, ઈતરડી, જૂઓ, Ectoparasite Infestation, પશુ, તમાકુ, Nicotiana tobaccum, લીલા પાન, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૩૮	Member Type	Innovator		
First Name	મણીબેન	Middle Name	કોદરલાલ	Last Name	પાન્ડોર
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. ધંબોલિયા			Taluka	ભિલોડા
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૩૯	Member Type	Scout		
First Name	કિર્તીબેન	Middle Name		Last Name	પગી
Profession		Designation			
Address 1					
Village				Taluka	
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	**DTP0010000002744** Sr No : 7
Innovation Title	પશુને અંગ જકડાઈ જાય
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૩)૫, Oct-૧૯૯૮, Pg.No.-૭
Brief	પશુને અંગ જકડાઈ જાય તો વરિયાળી(Foeniculum vulgare), હળદર(Curcuma longa), ડાલડા ઘીનો ઉપયોગ
Detail	પશુને અંગ જકડાઇ જેવું એટલે દેશીભાષામાં અંગારિયું રોગ કહે છે. આ રોગ થાય ત્યારે તે હલનચલન કરતું નથી અને ચૂપચાપ ગુમસુમ રહે છે. પશુ ખોરાક લેવાનું બંધ કરે છે, પાછલા એક પગે લંગડાતુ ચાલે છે. પશુ જકડાઇ જાય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના વજાપુર ગામના હિરાભાઇ કોદરભાઇ રાવળ એક વિશિષ્ટ ઉપચાર કરે છે. શ્રી હીરાભાઇના જણાવ્યા મુજબ વરિયાળી (Foeniculum vulgare) ૨૫૦ ગ્રામ, હળદર(Curcuma longa) ૫૦ ગ્રામ અને ડાલડા ઘી ૫૦૦ ગ્રામ લઇને મિશ્ર કરીને પશુને પાવાથી પશુનું શરીર ઢીલું પડે છે. અને તે હળવાશ અનુભવે છે અને નશો છૂટી પડે છે. આ મિશ્રણ નાના પશુને અડઘા પ્રમાણમાં તેમ જ મોટા પશુને ઉપરોકત પ્રમાણમાં આપવામાં આવે છે. નેપ્રાલર્ટ ડેટાબેઝ અનુસાર વરિયાળી વાયુનાશક તરીકે ઉપયોગી છે. આ પદ્ધતિ ૩૦ વર્ષથી જાણે છે. આ પશુપાલક આજુબાજુના ૮ થી ૧૦ ગામમાં દવા કરેલ છે. (નોંધઃ- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૧, સપ્ટેમ્બર ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.) (આ પદ્ધતિ સાચી છે.)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	વરિયાળી(Foeniculum vulgare), હળદર(Curcuma longa), ડાલડા ઘી
IPR Status	
Keywords	પશુ, અંગ, જકડાઈ, વરિયાળી, Foeniculum vulgare, Curcuma longa, હળદર, Curcuma longa, ડાલડા, ઘી, સાબરકાંઠા

Member ID DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬ Member Type Verifier

First Name મહેશ Middle Name કે. Last Name પરમાર

Profession Designation

Address 1

Village મું.પો. કુડોલ Taluka મોડાસા

District Sabarkantha State Gujarat Country India

Biography

Member ID DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪ Member Type Scout

First Name કાન્તિભાઈ Middle Name આર Last Name તરાળ

Profession Designation

Address 1

Village Taluka

District State Gujarat Country India

Biography

Member ID DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૮૧ Member Type Innovator

First Name હીરાભાઈ Middle Name કોદરભાઈ Last Name રાવળ

Profession ખેતી,પશુપાલન Designation ખેડૂત,પશુપાલક

Address 1

Village મુ. વજાપુર, પો. વાંદિયોલ Taluka ભિલોડા

District Sabarkantha State Gujarat Country India

Biography ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૮૨ વર્ષની છે. તેઓ અભણ છે. તેમને ૨ દિકરા અને ૪ દિકરી છે. તેમની પાસે બે વિઘા જમીન છે. તેઓ છુટક મજૂરી કરે છે. ઉત્તરદાતાની પત્ની ૭ વર્ષ પહેલા મૃત્યુ પામેલ છે. તેઓ તેમના નાના પુત્રના ઘરે રહે છે. તેઓ ૪૦ વર્ષના હતા ત્યાર થી જ દવાઓ કરે છે. જેમાં માણસને હાથપગ ઉતરી જવા, વિયાણ કરવું, મેલી પાડવી વગેરે. પશુઓની દવા આજુબાજુના ૪ થી ૫ ગામ શામળપુર, ખેરંયા, વાંદિયોલ, દાંતિય વગેરે ગામમાં ઉત્તરદાતા જાય છે.

ગામનો પરિચય:-
વજાપુર ગામમાં ૫૦ ઘર રાવળ, ૭ ઘર ભરવાડ, ૪૦ ઘર આદિવાસીના છે. આ ગામમાં પ્રાથમીક શાળા સિવાય કોઈ જ વ્યવસ્થા નથી. ગ્રામપંચાયત વાંદિયોલ ગામમાં આવેલ છે.

Innovation ID	DTP0010000002788	Sr No : 8

Innovation Title	પશુને આઉનો સોજો (Inflammation of Udder)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok (૫) ૧, Jan– Feb–૨૦૦૦, Pg No. ૮
Brief	પશુને આઉનો સોજો (Inflammation of Udder) આવે તો સેતુર (Morus alba)ના પાનનો ઉપયોગ
Detail	પશુને આઉમાં સોજો આવે ત્યારે દૂધમાં ફોદા આવે છે, દૂધ પાણી જેવું થઈ જાય છે, દૂધનો રંગ આછો પીળાશ પડતો થઈ જાય છે, જવર આવે છે અને આંચળ ઉપર હાથ અડકાવતા તે ગરમ તેમજ કઠણ લાગે છે, પશુ દૂધ દેતું બંધ થઈ જાય છે, ઘણીવાર દૂધને બદલે પાણી જેવું ચીકણું પ્રવાહી અથવા પરુ નીકળે છે અને પશુ બેચેની અનુભવે છે. આઉના રોગથી પીડાતા પશુનું દૂધ ઉત્પાદન આશરે ૩૦ ટકા જેટલું ઘટી જાય છે. આ રોગ મુખ્યત્વે આંચળ ઉપર ઈજા થવાથી થાય છે. સાબરકાંઠા જિલ્લાના શામળપુર ગામના હીરાભાઈ ભેંસના આઉ તથા આંચળ ઉપર સોજો આવ્યો હોય ત્યારે ૨૦૦ ગ્રામ જેટલા સેતુર(Morus alba)ના પાનનો રસ કાઢી આઉના સોજા ઉપર દિવસમાં બે વાર લગાડવામાં આવે છે. આ પ્રમાણે ૩ દિવસ સુધી ઉપચાર કરવાથી અઠવાડિયામાં પશુનો આઉનો સોજો ઉતરી જાય છે. આ પદ્ધતિ પરંપરાગત છે. આ પદ્ધતિ ૧૦ વર્ષ પહેલા પોતાની ભેંસ પર પ્રયોગ કરેલો છે. આ વર્ષે પોતાની ગાયને આંચળમાં સોજો હતા ત્યારે આ દવા કરવાથી દૂધ આપતું થયેલ છે. આ રોગ નસોની કમજોરીથી થાય છે. (નોંધ:– આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૪ ઓક્ટોમ્બર, ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	સેતુર (Morus alba)ના પાન
IPR Status	
Keywords	આઉ, સોજો, Udder Injury, પશુ, સેતુર, પાન, Morus alba, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૬૩૭	Member Type	Scout		
First Name	અંજનાબેન	Middle Name	ડી.	Last Name	ખરાડી
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					
Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૨૮	Member Type	Innovator		
First Name	હીરાભાઈ	Middle Name	રેવાભાઈ	Last Name	પટેલ
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. શામળપુર	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૬૦ વર્ષની છે. તેમની પાસે ૧૦ વીઘા જમીનમાં ૫ વીઘા જમીન પિયત છે. જમીનમાં મકાઈ, મગફળી, તુવર, દિવેલા વગેરેનું વાવેતર કરે છે. પશુમાં બે ગાયો, ૧ ભેંસ, ૩ વાછરડી છે. તેમને બે દિકરા છે. ગામનો પરિચય:- આ ગામમાં ૧૦૦ ઘર આવેલા છે. ગામમાં પટેલ, પ્રજાપતિની જ્ઞાતિનો વસવાટ થાય છે. ગામમાં પ્રાથમીક શાળા, ગ્રામપંચાયત, પોસ્ટ ઓફિસ, આશ્રમ પણ આવેલ છે.				

Innovation ID	DTP0010000002812	Sr No : 9
Innovation Title	પશુને માટી ખસવી (Prolapse of Uterus)	
Category	પશુ સંવર્ધન	
Notebook Number	Lok(૩)૬, Dec.-૧૯૯૮, Pg.No.-૭	
Brief	પશુને માટી ખસે (Prolapse of Uterus) તો ડુંગળી(Allium cepa)નો ઉપયોગ	
Detail	પશુને આહ નીકળી હોય ત્યારે સગર્ભાવસ્થા (વિયાણ)ના છેલ્લા દિવસોમાં કે કોઈકવાર વિયાવ્યા પછી આખું ગર્ભાશય ભગકોષ્ટકની બહાર નીકળી આવે છે, કોઈકવાર પાછલા પગના ઘૂંટણો સુધી ગર્ભાશય લટકતું જોવા મળે છે, બહાર નીકળી આવેલું ગર્ભાશય લાંબો સમય બહાર રહે તો તેના ઉપર સોજો આવે છે, વધુ બળ કરે તો મૂત્રાશયની કોથળી પણ બહાર નીકળી આવે છે, સામાન્ય તાવ રહે છે અને પશુ બેચેની અનુભવે છે. જયારે ભેંસો ગાયો ગાભણ હોય ત્યારે શારીરિક ગરમીને કારણે ઘણીવાર માટી ખસતી હોય છે. જેમ તેનો વિયાણનો વખત નજીક આવતો જાય છે તેમ માટી ખસવા (Prolapse of Uterus) ની પ્રક્રિયા વધતી જાય છે. પશુને માટી ખસતી હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના મોટા સામેરા ગામના મણાભાઈ રણછોડભાઈ રાઠોડ ડુંગળી(Allium cepa)નો ઉપયોગ કરે છે. જે પશુની માટી ખસતી હોય તે પશુ જયારે ગાભણ ન હોય ત્યારે તેને ૧૦ કિ.ગ્રા ડુંગળી ખવરાવવામાં આવે છે. જેથી વિયાણ સમયે તેની માટી ખસતી નથી. પશુ વેતરે જાય તે પહેલા ખાણદાણ સાથે થોડી-થોડી ખવડાવવામાં આવે છે. આ દવા કરવાથી કાયમી માટે બીજી વાર માટી તે પશુને ખસતી નથી. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ તેઓ જાતે જ આ પધ્ધતિ શીખેલ છે. જેનો તેઓ ૬ થી ૭ વર્ષ થી ઉપયોગ કરે છે. (ડૉ સંજય ગોસ્વામીના જણાવ્યા મુજબ કાચી ડુંગળી એક સાથે ન ખવડાવતા દરરોજ ૫૦૦ ગ્રામ ખવડાવવી જોઇએ તદ્ઉપરાંત ગર્ભાશયમાં ચેપ ન લાગે તે માટે માટી ખસેલ ભાગ ઉપર ડુંગળી કે લસણનો રસ લગાડવામાં આવે છે.) (નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૨૧ ઓગષ્ટ, ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.) (આ પદ્ધતિ સાચી છે.)	
Method of Use		
Caution		
Benefit		
Condition		
Material Used	ડુંગળી(Allium cepa)	
IPR Status		
Keywords	પશુ, માટી, દેહ, ગર્ભાશય, ખસવી, Prolapse of Uterus, ડુંગળી, Allium cepa, ભેંસો, સાબરકાંઠા	

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૪૬	Member Type	Innovator		
First Name	મણાભાઈ	Middle Name	રણછોડભાઈ	Last Name	રાઠોડ
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. મોટા સામેરા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India

Biography

મણાભાઈની ઉમર ૫૦ વર્ષની છે. તેઓ અભણ છે. તેમને ત્રણ દિકરા છે તેમના ઘર જુદા જુદા છે. તેમાંથી ખેતી, ડેરી અને રીક્ષા ચલાવાનું કામ કરે છે. તેઓ ચાર ભેંસ, બે ગાય, બે પાડા રાખે છે. હાલમાં ગામમાં મેણો અને આફરાની વધુ દવા કરે છે.

ગામનો પરિચય–
ગામમાં ૨૫૦ ઘર છે. ઠાકરડા, દરબાર, હરિજન, પ્રજાપતિ, પંડ્યા જેવા લોકો રહે છે. ગામમાં પ્રા. શાળા, દૂધડેરી છે. શામળાજીથી નજીક અંતરે આવેલ ગામ છે.

Innovation ID	DTP0010000002820	Sr No : 10

Innovation Title	પશુને આફરો (Bloat)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૩)૬, Dec.-૧૯૯૮, Pg.No.-૭
Brief	પશુને આફરો (Bloat) ચડે તો ગરમાળા (<i>Cassia fistula</i>)ની શીંગ, કોલસો, પાણીનો ઉપયોગ
Detail	પશુને આફરો (Bloat) ચઢે ત્યારે તેનું પેટ ફૂલી જાય છે, તે વાગોળતું નથી તથા પોદળો પણ કરતું નથી. પરિણામે તે બેચેની અનુભવે છે. પશુને આફરો (Bloat) ચઢે ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના પાલ્લા ગામના બબાજી સોનાજી ખાંટ ગરમાળા (<i>Cassia fistula</i>)ની શીંગ અને રેલ ગાડીના પથ્થરીયા કોલસાનો ઉપયોગ કરે છે. ખેડૂતનાં જણાવ્યા મુજબ ૨૦૦ ગ્રામ ગરમાળાની શીંગ તથા ૧૦૦ ગ્રામ ગાડીનો કોલસો બરાબર વાટી નાખી તેને પાણીમાં બરાબર ભેળવીને ગાળ્યા પછી તૈયાર થતું પ્રવાહી બે દિવસમાં બે વખત પશુને પાવાથી રાહત થાય છે. પશુને હળવા ઝાડા થઇ તેનું પેટ પણ હળવું થઇ જાય છે. ડૉ સંજય ગોસ્વામીના જણાવ્યા મુજબ ગરમાળાની શીંગ રેચક તરીકે ઉપયોગી છે. આ પધ્ધતિ પરંપરાગત છે.
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	ગરમાળા (<i>Cassia fistula</i>)ની શીંગ, કોલસો, પાણી
IPR Status	
Keywords	આફરો, Bloat, ગરમાળા, <i>Cassia fistula</i>, શીંગ, પાણી, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૮૩	Member Type	Innovator		
First Name	બબાજી	Middle Name	સોનાજી	Last Name	ખાંટ
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. પાલ્લા	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Innovation ID	**DTP0010000002821**	**Sr No : 11**

Innovation Title	પશુને મેલી (Retension of Placenta)
Category	પશુ સંવર્ધન
Notebook Number	Lok(૩)૬, Dec.૦૧૯૯૮, Pg.No.-૭
Brief	પશુને મેલી ન પડતી (Retension of Placenta) હોય તો જેપટીના મૂળનો ઉપયોગ.
Detail	પશુને મેલી ન પડે ત્યારે પશુ ગમગીન બની જાય છે, હલનચલન ઓછું કરે છે, પશુ ખાવાનું અને વાગોળવાનું ઓછું કરી દે છે, બચ્ચાંનાં વિયાણ બાદ પશુની યોનિના બહારના ભાગમાંથી મેલી લબડતી દેખાય છે, ઘણીવાર આ મેલી પશુના પાછલા પગની ઘૂંટણ સુધી લબડતી હોય છે, યોનિ બહારથી ફૂલી જાય છે, પેશાબની સાથે લોહીવાળું અને ગંધાતું પ્રવાહી નીકળે છે, પશુને ક્યારેક તાવ પણ આવે છે અને પશુ બેચેની અનુભવે છે. પશુને મેલી ન પડતી (Retension of Placenta) હોય ત્યારે સાબરકાંઠા જિલ્લાના ભિલોડા તાલુકાના મોટી બેબાર ગામના શ્રી મેહેન્દ્રસિંહ રણજીતસિંહ સીસોદીયા જેપટીના મૂળનો ઉપયોગ કરે છે. ૫૦૦ ગ્રામ જેપટીના મૂળ લાવીને તેને લસોટી તેનો રસ કાઢીને પશુને પાવાથી એક કલાકમાં મેલી પડી જાય છે. આ ઉપચાર એક જ વાર કરવાથી પશુને મેલી પડી જાય છે. ખેડૂતના જણાવ્યા મુજબ તેઓ આ દવા તેમના મિત્ર રણજીતસિંહ અમરસિંહ પાસેથી શીખેલ છે. આ પદ્ધતિ લગભઘ ૧૦ વર્ષથી શીખેલ છે. આ પદ્ધતિ પરંપરાગત છે. છોડની ઓળખ:- છોડ ચોમાસામાં થાય છે. ફૂલ આવે છે. દિવેલા જેવા કાંટાવાળા ફળ (ડોઠવા) થાય છે. દવા ઉકાળવાથી લાલ રંગ થાય છે. (નોંધ:- આ પદ્ધતિનું પી.આઈ.સી ૨૪ ઓગષ્ટ, ૨૦૦૫માં મહેશ પરમારે કરેલ છે.) (આ પદ્ધતિ સાચી છે.)
Method of Use	
Caution	
Benefit	
Condition	
Material Used	જેપટીના મૂળ
IPR Status	
Keywords	મેલી, Retension of Placenta, જેપટી, મૂળ, સાબરકાંઠા

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૦૮૫૬	Member Type	Verifier		
First Name	મહેશ	Middle Name	કે.	Last Name	પરમાર
Profession		Designation			
Address 1					
Village	મું.પો. કુડોલ	Taluka	મોડાસા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૫૭૪	Member Type	Scout		
First Name	કાન્તિભાઈ	Middle Name	આર	Last Name	તરાળ
Profession		Designation			
Address 1					
Village		Taluka			
District		State	Gujarat	Country	India
Biography					

Member ID	DTP૦૦૧૦૦૦૦૦૦૨૭૪૮	Member Type	Innovator		
First Name	મહેન્દ્રસિંહ	Middle Name	રણજીતસિંહ	Last Name	સીસોદીયા
Profession	ખેતી,પશુપાલન	Designation	ખેડૂત,પશુપાલક		
Address 1					
Village	મુ. મોટી બેબાર	Taluka	ભિલોડા		
District	Sabarkantha	State	Gujarat	Country	India
Biography	ઉત્તરદાતાની ઉંમર ૪૨ વર્ષની છે. તેઓ હાલ ખેતી કરે છે. તેમની પાસે ૧૦ એકર જમીન છે. જમીન પિયતવાળી છે. જેમાં કપાસ, મકાઈ, દિવાલનું વાવેતર કરેલ છે.) ગામનો પરિચય:- આ ગામમાં ૧૫૦૦ની વસ્તી છે. તેમાં હરિજન, રબારી, રાજપૂત, ઠાકરો વગેરે જ્ઞાતિના લોકો વસે છે. ગામમાં સરકારી અને સહકારી વ્યવસ્થા છે.				